

قاموس تتركي

# KÂMÛS-I TÜRKÎ

(LATİN HARFLERİYLE)

Ş E M S E D D İ N S A M İ

HAZIRLAYANLAR

Yrd. Doç. Dr. Raşit GÜNDOĞDU

Yrd. Doç. Dr. Niyazi ADIGÜZEL

Ebul Faruk ÖNAL

 **ideal**  
Kültür Yayıncılık

OSMANLICA - TÜRKÇE ANSİKLOPEDİK LÜGAT

# KÂMÛS-I TÜRKÎ

Şemseddin Sami

Hazırlayanlar

Yrd. Doç. Dr. Raşit Gündoğdu

Yrd. Doç. Dr. Niyazi Adıgüzel

Ebul Faruk Önal



Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.  
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

**ideal**  
Kültür Yayıncılık

## SUNUŞ

## İÇİNDEKİLER

SUNUŞ .....	7
ÖNSÖZ .....	11
YAYINCININ ÖNSÖZÜ .....	17
NESH YAZI İLE MUKÂTA'ÂT .....	19
RİK'A YAZI İLE MUKÂTA'ÂT .....	20
İŞÂRÂT-I MAHSÛSA .....	21
FİHRİST .....	1217

### LÛGAT

ا Elif:.....	22-201	ص Sad:.....	624-663
ب Be:.....	202-265	ض Dad:.....	664-667
پ Pe:.....	266-290	ط Tı:.....	668-711
ت Te:.....	291-361	ظ Zı:.....	712-713
ث Se:.....	362-364	ع Ayn:.....	714-744
ح Cim:.....	365-387	غ Gayn:.....	745-757
چ Çim:.....	388-419	ف Fe:.....	758-785
ح Ha:.....	420-443	ق Kaf:.....	786-877
خ Hı:.....	444-467	ك Kef:.....	878-948
د Dal:.....	468-506	ل Lâm:.....	949-965
ذ Zel:.....	507-510	م Mim:.....	966-1117
ر Rı:.....	511-531	ن Nun:.....	1118-1145
ز Ze:.....	532-544	و Vav:.....	1146-1163
ژ Je:.....	545	ه He:.....	1164-1175
س Sin:.....	546-595	ی Ye:.....	1176-1216
ش Şın:.....	596-623		

Kelimeler bir dilin hazinesi mesabesinde. Harfsiz kelimeyi, kelimesiz cümleyi, cümlesiz de dili düşünmek mümkün değildir. Dilde kullanılan kelimelerin manasının herkes tarafından bilinmesinin mümkün olmayacağı bir gerçektir. İşte bu sebeptendir ki kelimelerin manalarını açıklayan sözlüklere ihtiyaç hâsıl olmuştur.

Anadilde kullanılan kelimelerin manalarını açıklayan sözlükler olduğu gibi, yabancı dillerde kullanılan kelimelerin manalarını açıklayan sözlükler de bulunmaktadır. Dilin ne zaman doğduğunu ve ne zaman çeşitlilik gösterdiğini tam olarak bilemiyoruz. Bu nedenle farklı dilleri anlayabilmemiz için kelime ve terimlerin manalarını bilmemiz gerekmektedir.

Osmanlı ülkesinde hazırlanmış pek çok sözlük bulunmaktadır. Lügat-i Nâci, Ahter-i Kebîr, Vankulu, Lehce-i Osmani, Firuzâbâdi, Kâmûs-ı Türkî vesair sözlükleri bu meyanda sıralayabiliriz. Bunlardan bir kısmı Farsçadan Türkçeye, bir kısmı Arapçadan Türkçeye tercüme şeklinde hazırlanmış ve bir kısmı ise Türkçe kelimelerin daha geniş bir şekilde açıklanması olarak düzenlenmiştir.

Neşrine çalıştığımız Kamûs-ı Türkî, 20 Ramazan 1317 (22 Ocak 1900) tarihinde Şemseddin Sami tarafından hazırlanmış Türkçeden Türkçeye bir sözlüktür. Şemseddin Sami, kelimenin menşesine bakmadan Türkçe konuşma dilinde kullanılan bütün kelimeleri Türkçe olarak kabul edip sözlüğüne almış ve sözlüğünün adını da "Kâmûs-ı Türkî" olarak isimlendirmiştir. Kelimenin aslı ister Arapça olsun, ister Farsça olsun isterse batı dillerinden bir dil olsun hiç birinde de ayırım yapmaksızın hepsine Türkçe gözüyle bakmış ve sözlüğüne de almıştır. Ancak kelimeleri açıklarken Türkçeye hangi dilden geçtiği hakkında bilgiler vermiştir.

Sözlüğün hazırlanmasında hedef kitle, Osmanlıca'yı yeni öğrenmekte olan Tarih, Edebiyat, Arşivcilik ve Kütüphanecilik öğrencileridir. Önce kelimenin orijinali Osmanlı harfleri ile verilmiş, daha sonra okunuşu Latin harfleri ile yazılmış ve daha sonra da manası transkribe edilmiştir. Transkribe esnasında orijinale sadık kalınmaya çalışılmış yer yer çok az bir şekilde sadeleştirme yoluna gidilmiştir. Sözlükte tarafımızdan yapılan eklemeler köşeli parantez [] içerisinde yazılmıştır.

Sözlükte kullanılan işaretlerden; "||" manayı değiştiren tabirler ve ilmi terimler arasına konmuş; "≡" ise aynı kelimenin cinsi değiştiğinde yani isim, fiil, sıfat olduğunda alacağı manayı belirtmek için konulmuştur.

Sözlüğün hazırlanması esnasında büyük yardımlarını gördüğümüz Osman ERDEM, Mehmet BAYRAK ve Hatice GÜNDOĞDU'ya; böyle hacimli bir kitabın en iyi şekilde ve büyük bir özveriyle basımını üstlenen Ahmet DÜNDAR ve İdeal Yayınevi'ne teşekkürü yerine getirilemez bir borç biliyoruz.

Elbetteki bu çalışma eksikliklerden varestedir. Bu eksiklikler iyi niyetli dostların teklif ve uyarılarıyla tamamlanacaktır. Bunun bilinci içerisindeyiz ve yapılacak tenkitler için şimdiden teşekkür ediyoruz.

Hazırlayanlar

# قاموس ترکی

کافة لغات ترکیه ایله لسان ترکیه. مستعمل کلمات واصطلاحات عربیه وفارسیه واجنبیه بی جامع اوله رق لسانیزک مکمل لغت کتابیدر.

مؤلفی: ش. سامی

صاحب و ناشری

«اقدام» صاحب امتیازی و باش محرری

احمد جودت

معارف نظارت جلیله سنک ۲۹ رجب ۱۳۱۷ و ۳۰ تشرین ثانی ۱۳۱۵ تاریخلی و ۵۴۷ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدره.

کافة حقوقی صاحب و ناشرینه عائددر.

درسمادت

«اقدام» مطبعه سی — باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه سنده.

۱۳۱۷

## KÂMÛS-I TÜRKÎ

Bütün Türkçe sözlükler ve Türkçe’de kullanılan kelimeleri; Arapça, Farsça ve yabancı dillerdeki terimleri içeren dilimizin mükemmel bir sözlüğüdür.

Müellifi: Şemseddin Sâmî

Neşreden: Ahmed Cevdet

“İkdâm” Gazetesi İmtiyaz Sahibi ve Başyazarı

Maârif Nezâret-i Celîlesi’nin (Millî Eğitim Bakanlığı’nın) 29 Receb 1317 ve 20 Teşrîn-i Sâni (Kasım) 1315 (3 Aralık 1899) tarihli ve 547 numaralı ruhsatnâmesiyle tab olunmuştur.

Bütün hakları sahip ve neşredene aittir.

İstanbul

“İkdâm” Matbaası – Bâbîâlî caddesinde husûsî dâiresinde

1317 (1899)

## YAYINCININ ÖNSÖZÜ

Mahsûl-i sa'y ve tettebbu' olan âsâr-ı ciddiye ve nâfi'asıyla kütübhâhe-i millîmizi tezyîn ve muhtaç olduğumuz âsâr-ı mühimmenin bazılarını vücûda getirerek hidemât-ı vefire ibzâl eyleyen Şemseddîn Sâmî Beyefendi hazretleri lisânımızca en ziyâde muhtaç olduğumuz diğer bir eser-i kıymetdârı (Kâmûs-ı Türkî)yi de te'lîfe hâme-rân-ı himmet olmuşlardır. (Kâmûs-ı Türkî) nâmıyla neşr olunan bu eserin ta'yîn-i mâhiyeti hakkında söz söylemek zâiddir. Yalnız müellifinin nâm-ı muhteremini yâd etmek eserin derece-i mükemmeliyet ve ehemmiyetini tavzîha kifâyet eder. Müşârun-ileyh lisânımızın böyle bir eserden, bir rehberden mahrûmiyeti ne derece bâdî-i müşkilât ve mehâzîr olmakta bulunduğunu isbât etmişlerdir. Fi'l-hakika bir lisânın intizâmı o lisânda mevcut olan lügatin mümkün mertebe cem' ve telfikine vâbestedir. Lisânın intizâmı o lisânın terakkî ve tekemmülüne, lisânın terakkî ve tekemmülü de edebiyâtın ilerlemesine hâdimdir. Edebiyât ise ma'lûm olduğu üzere kâfil-i terakkîyâtdır. Demek ki lisân-ı millînin lügatnâmesini neşr etmek memleketin terakkî ve ta'âlisine hizmettir ki bu da ancak bir himmet-i âliye ile imkân-pezîr olur. Şemseddin Sâmî Beyefendi hazretlerinde ise bu himmet-i müşkil ber-endâzâne bâliğan-mâ-belağ mevcuttur. Zâde-i istiksâ olan me'âsir-i mühimme-i irfânları bu müdde'âya birer bürhân-ı belîğü'l-beyândır.

Ma'a mâ-fih himmet ne kadar âlî, gayret ne kadar mütevâlî olursa olsun, bu gibi âsâr-ı mühimme ve cesîmenin sâha-i vücûda gelmesi kezâlik sa'y ü gayreti kendine rehber ittihâz etmiş bir tâbî'in vücûduna vâbestedir. Avrupa'da bile en büyük müellifler tâbî'lerin mu'âvenetinden müstağnî olamazlar. Bir müellif – bâ-husûs böyle cesîm müellefât ve müdevvenâtta – hem hizmet-i tahrîri hem de hizmet-i neşri deruhde ederse müşkilât tezâ'uf eder. Taksîm-i a'mâl kânûn-ı hayret-nümûnu bu husûsda tabî'at ve ilcâ-yı ahvâle olan mutâbakatını gösteriyor. Müellif tahrîr ile, tâbî' temsîl ile meşgul olmalıdır. O vakit emr-i tahrîr noksandan berî olacağı gibi kisve-i tab' dahi nefis olur.

İşte bu hakîkate temessük ederek, ale'l-husûs memleketimize ciddî bir hizmet ibrâz etmek isteyerek (Kâmûs-ı Türkî)'nin tab' ve neşrinde müellif-i gayûr Sâmî Beyefendi hazretlerine arz-ı dest-i mu'âvenet etmeyi matbaa-i âcizânem için bir vesîle-i mübâhât bildim. Binâenaleyh (Kâmûs-ı Türkî)'nin nâşirliğini deruhde ederek bi-avni'llâhi te'âla işte kitabın neşrine ibtidâr ettik.

İkdâm Gazetesi  
İmtiyaz Sahibi ve Başyazarı  
Ahmed Cevdet

## NESH YAZI İLE MUKÂTA'ÂT

(ت) t. Tesniye	(سمص) ims. İsm-i Masdar
(تا) ta. Tatarca	(سمف) imf. İsm-i Mef'ûl
(تش) ts. Tesniye-i Müennes	(سمذ) imm. İsm-i Mensûb
(تذ) tz. Tesniye-i Müzekker	(ش) ş. İsm-i İşâret
(تر) tr. Türkçe	(ص) sıf. Sıfat
(تف) tka. Türkî-i Kadîm	(صتر) str. VASF-ı Terkîbî
(تک) tke. Türkmence	(صض) sıfs. Sıfat-ı Müennes
(ث) s. Müennes	(صذ) sıfz. Sıfat-ı Müzekker
(جم) cm. Cem'	(صشد) sıfsm. Sıfat-ı Müşebbehe
(جمث) cms. Cem'-i Müennes	(ض) zr. Zamîr
(جمذ) cmz. Cem'-i Müzekker	(ظز) zz. Zarf-ı Zamân
(جه) ch. Meçhul	(ظم) zm. Zarf-ı Mekân
(چ) ç. Çağatayca	(عد) ad. İsm-i Aded
(ح) h. Hâl	(عد) ab. Aded-i Rütbî
(حج) hc. Harf-i Cer	(عر) ar. Arabî
(حد) hd. Harf-i Nidâ	(غل) gl. Galat
(حر) hr. Harf-i Rabt	(ف) f. Fiil
(حن) hn. Harf-i Nefy	(فا) fa. Fârisî
(حه) hh. Harf-i Tenbîh	(فت) ft. Fiil-i Mute'addî
(د) d. Edât	(فج) fc. Fiil-i Meçhul
(ذ) z. Müzekker	(فد) fd. Müfred
(ر) r. Rumca	(فر) fr. Fransızca
(س) i. İsim	(فش) fş. Fiil-i Müşâreket
(سأ) ia. İsm-i Âlet	(فط) fmt. Fiil-i Mutâva'at
(ستف) itf. İsm-i Tafdîl	(فل) fl. Fiil-i Lâzım
(ستص) its. İsm-i Tasgîr	(ك) k. Kinâye
(سذ) is. İsm-i Müennes	(لا) la. Latince
(سج) ic. İsm-i Cins	(م) m. Malûm, Ma'rûf
(سذ) ih. İsm-i Hâss	(مص) ms. Masdar
(سذ) iz. İsm-i Müzekker	(مض) mz. Muzârî
(سن) izn. İsm-i Zamân	(مه) mh. Mühmelât
(سف) if. İsm-i Fâil	(نكل) ngl. İngilizce
(سم) im. İsm-i Mekân	(يتا) ita. İtalyanca
(سمب) imb. İsm-i Mübâlağa	(يو) yu. Yunânî

## RİK'Â YAZI İLE MUKÂTA'ÂT

(اد) id. İdâre-i Mülkiye	(فد) fels. Felsefe
(ار) arz. İlm-i Arz	(كيم) kim. Kimya
(ان) in. İnşâ	(لسد) ls. Lüzûmsuz
(ب) b. Bahçivanlık	(ما) ma. Maliye
(با) ba. Bakıla, mürâcaat ve nazar oluna	(مجد) mc. Mecâz
(بذ) bh. Bahriye	(منذ) mn. Mantık
(بيط) byt. Fenn-i Baytariye	(مر) mr. Metrük
(تا) ttb. Târîh-i Tabî'î	(مد) md. Ma'deniyât
(تج) tc. Ticâret	(ميم) mim. Fenn-i Mi'mârî
(تش) tş. Teşrih	(مو) mu. Mûsikî
(ج) c. Coğrafya	(ن) n. Nâdirü'l-isti'mâl
(جر) ce. Cerr-i Eskâl	(نبا) nba. Nebâtât
(جرا) cra. Fenn-i Cerrâhî	(ه) ht. Heyet
(ح) htb. Hikmet-i Tabî'iyye	
(حق) hk. Hukûk	
(د) ed. Edebiyât	
(ر) rt. Riyâziyât	
(زرا) zra. Zirâat	
(ستم) stm. İstihkâm	
(صد) sy. Fenn-i Saydalânî	
(صر) sr. Sarrâfiye	
(صن) sn. Sanâyi'	
(صو) sv. Tasavvuf (İstîlâh-ı Sûfiyyûn)	
(ط) tıb. Tıbb	
(طب) tb. Tıbbâ't	
(ع) as. Askerî	
(عل) al. Aile Lisânı	
(عر) ir. Şiir	
(عو) av. Avâm Lisânı	
(ف) f. Fıkıh	

## İŞÂRÂT-I MAHSÛSA

- (.) Müterâdifleri ayırır.
- (;) O manaya müte'allik tabirâtı ayırır.
- (:) Misâllerin başına konur.
- (=) İbâre arasına gelen lügat veya tabirle manâsı arasına girer.
- (" ") Lafzı maksûd olan kelimât ve hurûfu ayırır.
- (Rakam) Ma'ânî-i muhtelifeyi ta'dâd ve tasnîf eder.
- (||) Manayı değiştiren tabirâtı ve ıstîlâhât-ı ilmiye ve fenniye ayırır.
- (=) Lügatın cinsi değiştigine, mesela isim iken sıfat veya fiil-i müteaddî iken fiil-i lâzım olduğuna alâmet olup altında cins-i cedîdinin alâmeti vaz' olunur. (Transkripsiyonda (≡) işareti kullanılmıştır.
- (-) Bazı tafsilât ve mütâla'âtı ayırır.
- ( ) Lügatın tazammun etmediği ve ancak manası anlaşılmak için zikri iktizâ eden ibârâtı ihâta eder.
- [ ] Bazı îzâhât ve mülâhazâtı içine alır.
- (ç) Vâv-ı makbûza-i sakîle: Bu, şu.
- (ç) Vâv-ı mebsûta-i sakîle: Yol, zor.
- (ç) Vâv-ı makbûza-i hafife: Düz, sür.
- (ç) Vâv-ı mebsûta-i hafife: Köz, söz.
- (ک) Kâf-ı Arabî: Kim, kâr.
- (گ) Gâf-ı Fârisî: Gel, gez.
- (گ) Y veya V gibi okunan: Eyer, güvercin.
- (گ) Sağır kâf: Deniz, en.

## elif

**elif**: *i.* Türkçede dahi müsta'mel elifbâ-i Arabînin birinci harfidir. Arabîde fethayı takviye için kullanıldığında "elif" ve kendi başına müteharrîk veya sâkin okunduğunda "hemze" denilirse de, Türkçede (ل) şeklinde olanına «elif» (ه) şeklinde yazılanına hemze denilir. birinci şekli (ل) şekli Süryanîsinden ve ikincisi (ه) şekli İbrânîsinden me'hûzdur. en eski şekli bir öküz başı resminden ibâret olmakla, umûm el sine-i sâmiyede müşterek olan ismi de buna delâlet eder. Türkiyyü'l-asl kelimelerde yalnız başta hemze gibi okunup, altında (و) veyahut (ی) bulunmazsa, hemen dâimâ meftûh okunur. binâenaleyh Türkiyyü'l-asl ve cenebî kelimelerde elif-i meftûhanın (ه) sûretinde tahrîri abestir. hemzeden sonra elif gelirse ikisi beraber (ل) şeklinde yazılır. rakam gibi isti'mâlinde yani ebced hesabında (1) adedine işârettir.

**â**: *hd.* 1. tahbîle beraber nidâ beyân eder. yani severek ve okşayarak çağırma yarar: a babanın yavrusu! a gözümün bebeği! 2. tekdîr ve itâbla beraber nidâyâ delâlet eder: a canım! bu nasıl iş! a herif! nedir senin ettiğin! 3. ihtâr ve tenbîh ile beraber bir nevi teessüf ve tevekkül manasını tazammun eder: a birâder! kimden iyilik me'mûl edersin? a kardaş! ben bu işin olamayacağını söylediydim. – hemze ile başlayan isimlerden evvel çok defa bir (ye) dahi alıp, (ay) sûretinde kullanılır: ay oğul!

**â**: *hd.* [madde-i ânifedekinden daha memdûd olup, kendi başına kullanılır. binâenaleyh tefrîki elzemdir.] 1. taaccüb beyân eder: â! bu nedir! â! bu ne güzel at! 2. sabırsızlık manasını tazammunla beraber hiddet ve infîale delâlet eder: â! bu çok oldu; â! ben böyle şey istemem.

**â**: *d.* fiile iltihâk edip; 1. tasdik ve te'kid beyân eder ve medlûlün bedhîi veya tabîi olduğunu gösterir: olur â; satar â, kendi malıdır. 2. (sîga-i şartiye muhâtabına mülhak olarak) ta'cîl beyân eder: gelsen â; yazsanız â. [gâibde "yâ" kullanılır: gelse ya; yazsalar ya.]

**âb**: *i. fa. su. ls.* || آب آتش رنگ **âb-ı âteş-reng** **âb-ı âteş-pâre** **âb-ı engûr**, **âb-ı ankor**, **âb-ı engûr**, **âb-ı tarab** gibi tabirler şuarâ indinde şarâbdan kinâyedir. || آب حیات **âb-ı hayât** (ve *av.* **âb ü hayât**) **âb-ı hayvân**, **âb-ı hayvân**, **âb-ı zindegî** = Hızır (aleyhisselâm) ın içtiği su ki içenleri hayât-ı sermedîye nâil ettiği mervîdir; *mc.* latîf ve hafîf su. || آب روان **âb-ı revân** =

akarsu || آب زر **âb-ı zer** = altın suyu. || علم آب **âlem-i âb** = bezm-i işret. *av.* || آب و تاب **âb ü tâb** = revnak, tarâvet, tazelik. || آب و دانه **âb ü dâne** = mukadder olan rızık, kısmet, kader. || آب و هوا **âb ü havâ** = bir memleketin ahvâl-i sıhhiyesi.

**آبء** **âbâ'**: *iz. cm. ar. fd.* eb. ba: آب eb.

**آباد** **âbâd**: *sif. fa.* şen, ma'mûr. || terkîbâtta mahal ve mekân ve bir şeyin kesrette bulunduğunu gösterir: شمس آباد **şems-âbâd** = çok güneş gören; غم آباد **gam-âbâd** = kederle memlû.

**آباد** **âbâd**: *iz. cm. ar. fd.* ebed. ba: ابد ebed.

**آبادان** **âbâdân**: *sif. fa.* şen, ma'mûr. [âbâd gibi.]

**آبادانلق** **âbâdânlık**: *i.* şenlik, mamûriyet. [Fârisî yâ-i masdariyetle Türkçede âbâdânî isti'mâlî çirkindir.]

**آبادی** **âbâdî**: *i. fa.* Hind'in Devlet-âbâd şehrinde imâl olunan bir nevi a'lâ yazı kâğıdı. [devlet-âbâdîden muhaffefdir.]

**آبآه** **abaka**: *i.* emmi, amca. *mr.* [ihyâsı arzu olunur lüzümlü kelimâtandır.]

**آبامق** **abamak**: *ft.* dirîğ ve men etmek, yapmamak, muhâlefet etmek. *fr. refuser. mr.* [yeri boş kalmış olduğundan, ihyâsı arzu olunur.]

**آباندیرمق** **abandırmaq**: *ft.* (deveyi) çöktertmek, ihlamak.

**آباتلامق** **abanlamak**: *ft.* 1. büyük adım atmak. 2. adımları ziyâde açarak ölçmek.

**آباتمق** **abanmak**: *ft.* [*ar.* "aba"dan] 1. bir şeyin üzerine kapanmak, üstüne çökmek, çullanmak: filânın üzerine abandı. 2. sarkmak, eğilmek: pencereden abanıp baktım. 3. adımları açmak.

**آبانوز** **abanoz**: *i. fa.* [Fârisî "âbnûs"dan] asıl Hind'den çıkan pek sert ve siyah bir ağaç. || siyahlık ve sertlikten dahi kinâyeye olur: abanoz kesilmek. = *sif.* abanozdan ma'mûl: abanoz ok.

**آبانی** **âbânî**: *i.* ipekten sarımtırak dallarla işlenmiş bir nevi kumaş ki sarık vesâirede kullanılır: Bursa âbânîsi = *sif.* bu kumaştan ma'mûl: âbânî sarık.

**آب حیات** **âb-ı hayât**: âb-ı hayvan vesâire. *ba:* آب آب.

**آبدار** **âb-dâr**: *sif. fa.* [âb. dâšten.] 1. sulu, ter ü taze. 2. revnaklı, parlak. 3. manîdâr.

**آبدارلق** **âb-dârlık**: *i.* 1. sululuk, tazelik. 2. revnak, tarâvet.

**آبدال** **abdâl**: *i. sif.* [*ar.* "bedil" cemî olan "abdâl" dan] 1. ahmak ve saf-derün. 2. bir şeye akıl yormaz kalender meşreb ve derviş adam.

**آبدالسى** **abdalsı**: *sif.* abdala benzer, ahmakça.

**آبداللق** **abdallık**: *i.* 1. budalalık, hamâkat. 2. kalenderlik, sâf-derünlük.

**آبدان** **âbdân**: *i. fa.* [âb-dân] bahçe kovası, sula-maya mahsus süzgeçli kova. 2. sidik kavuğu, mesâne. *ls.*

**آبدست** **âbdest**: *i. fa.* [âb-dest = el suyu] namaz kılmak için ber-vech-i şer' yüz ve dirsekle beraber el ve ayakları yıkamak ve başa mesh etmekten ibâret ef'âl-i tahâret, vuzû': abdest almak. || *mc.* tekdîr ve ta'zîr: abdest vermek. || **âbdest iktizâ etmek** = düş azmak, ihtilâm. || **âbdest bozmak** = def-i hâcet etmek. || **âbdestimde şüphem yoktur** = itmi'nânım vardır. [beyne'l-avâm gusle dahi bazen abdest denildiği için, li-eclî't-tefrik, birine küçük ve diğerine büyük abdest derler.]

**آبدستان** **âbdestân**: *i. fa.* abdest almaya mahsus ibrik.

**آبدستانخانه** **âbdesthâne**: *i. fa.* [**âbdesthâne** = abdest evi] 1. abdest almaya ve el ve yüz yıkamaya mahsus musluklu ve kurnalı mahal. 2. abdest bozacak yer, ayak yolu.

**آبدستسز** **âbdestsiz**: *i.* abdest almamış, abdesti bozulmuş. || *mc.* perhizsiz, muharremâtadan ihtirâz etmez.

**آبدستلك** **âbdestlik**: *i.* asıl abdest alırken giyilen bir nevi kısa cübbe.

**آبراش** **abrâş**: *i.* 1. [*ar.* "ibriş" den] alaca benekli. (at) 2. [*ar.* "ابرس" ebras " dan *gl*] tüysüz yerlerinde uyuz gibi bir illeti olan (at) = *i.* illet-i mezkûre, beras.

**آبرو** **âbrû**: *i. fa.* [âb-rû] 1. yüz suyu, yüz aklığı, ırz, nâmus. 2. şeref, haysiyet: **âbrû dök-mek** = haysiyet-i zâtîyeyi pây-mâl etmek. 3. emsâl ve akrânına bâdî-i fahr ve şeref olan en güzîdeleri: âbrû-yı selâcika olan Celâleddin Mehmed Şah.

**آبگون** **âb-gûn**: *sif. fa.* [âb-gûn] su renginde, gök, mâî. *ls.*

**آبگینه** **âb-gîne**: *i. fa.* şişe, sürâhi, kadeh. *ls.*

**آبلا** **âbla**: *i.* 1. büyük hemşire. [" ağabey" in müennesi hükmündedir. Anadolu'da "bacı" ve şark Türkesinde "aba" derler.] 2. dâire eskisi, kalfa.

**آبلاق** **ablak**: *sif.* [*ar.* "ablak" dan] akı ak karası kara değirmi çehreli genç irisi.

**آبلوقه** **abluka**: *i.* [*ita.* blocco'dan] bahren muhâsara: abluka etmek, ablukaya almak; **ab-lukayı bozmak** = hatt-ı muhâsarayı delip geçmek; **ablukayı kaldırmak** = muhâsarayı feshetmek.

**آبلی** **abli**: *i.* [*ita.* tavassutuyla *ar.* "habel" den] *bh.* elde tutulup onunla yelken kullanılan ip. || *mc.* **abliyi bırakmak** = şaşkırmak.

**آبنوس** **âbnûs**: *i. fa.* âbnûz. [Fârisî terkîbâtta "س" ile yazılmalıdır.]

**آبنوسییه** **âbnûsiyye**: *i. ar. nba. fasîle-i âbânuşiyye* = nebâtâtın bir sınıf-ı mahsus. *fr. ébenacées.*

**آبو** **abo**: *hd. av.* "a bu ne!" tabirinden muhaffef olarak edat-ı taaccübüdür.

**آبور** **abur-cubur**: *i. sif.* lezzetsiz ve sıhhatte muzır olarak dikkatsiz pişmiş âdî yemeklere itlâk olunur: abur-cubur yemekler; abur-cubur yemeyip iyi beslenmeli. || *mc.* ağızdan gelen, dikkatsiz, âdî söz, saçma sapan, hezeyân: abur-cubur söylemek.

**آبوق صابوق** **abuk-sabuk**: *sif. i.* düşünmeksizin ve sayıklarcasına söylenilen, münâsebetsiz, hezeyân kabilinden (söz) : abuk-sabuk söylemeye başladı; abuk-sabuk sözler. [sabuk "sapmak"dan müştakk olub, "abuk" ise ittibâ' için lisânımızda çok kullanılan mühmelâtandır.]

**آبونہ** **abone**: *i. sif.* [*fr. abonné*] gazete ve resâil-i mevkûte gibi neşriyâta peşinden akçe vererek bir müddet-i muayyen için müşteri olan, müşterek: filân gazetenin aboneleri çoktur; bir risâle-i mevkûteye abone olmak.

**آبونہ لك** **abonelik**: *i.* 1. bir gazete ve sâireye abone olma, abone olanın hâl ve sıfatı, iştirâk. 2. bir gazete ve risâle-i mevkûte ve sâirenin bir müddet-i muayyene için peşin verilmek şartıyla tahsis edilmiş bedeli, bedel-i iştirâk: filân gazetenin bir sene için aboneliği şudur. [bunun yerine *fr.* "abonman" isti'mâlî abestir.]

**آبه** **abe**: *hd.* [" a " harf-i nidâsıyla Rumeli lisânlarında " be ", " bre ", " vire ", " more " sûretlerinde müsta'mel bir edattan mürekkep olarak Rumeli'nde zebân-zeddir.] eya, hey, behey: " abe kardaş ." *av.*

**آبیاری** **âb-yârî**: *i. fa.* [asıl manası sulama ve iskâ ise de lisânımızda yalnız mana-yı mecâzisiyle bazı eski münşiyân tarafından kullanılmıştır.] yardım, imdât: **âb-yârî-i himmetinizle** = himmetiniz yardımıyla, himmetiniz şâyesinde.

**آپ ap:** *d.* " â " ile başlar bazı sıfatlara girip, mübâlağa beyan eder: **ap-açık** = pek ve büsbütün açık; **ap-ansız** = asla hatırdan yok iken, bağıteten; ap-âşikâr, ap-ak. [" ap " ve " üp " ve " ip " sûretlerinde kullanılanın aynıdır. epeyi, up uzun, ip ince gibi.]

**آپارتمان apartman:** *i.* [fr. *Appartement*] 1. birkaç odadan mürekkep ve bir âile ikâmetine elverişli dâire. 2. kiraya verilmek üzere böyle dâirelere münkasım akar.

**آپارمق aparmak:** *mz:* aparır. *ft.* [Türkmen lügatinde] 1. alıp götürmek: geçme nâmerd köprüsünden ko aparsın su seni. 2. aşırmaq, çalıp çarpmak.

**آپاز apaz:** *i.* [galatlı: هاپاز hâpaz] 1. kapalı avuç, muşt. 2. kapalı avuca sığan miktar: bir apaz buğday.

**آپازلماق apazlamak:** *fl.* (gemi) yelkenin ziyâde şişmesiyle rüzgârı avuçlamışcasına yavaş gitmek.

**آپازلماه apazlama:** *i.* geminin bir istikâmet-i muayyenesinden gelen rüzgar. yelkeni ziyâde şişirerek yavaş gitmesiyle hâsıl olan hafif yağma.

**آپانسز apansız:** ve apansızın. *ba:* انسز ansız, انسزین ansızın.

**آپالاق apalak:** *sif.* iri ve tumbul (küçük çocuk)

**آپاش apış:** *i.* [apış ve apuş dahi yazılabilir.] uyluğun iç tarafı, budun iç yüzü. || **apış ayrılmak, yere gelmek** = (hayvan) çatlamak, bacıklarını açarak dikilip durmak.

**آپاشاق apışak:** *sif.* 1. apışları açık (hayvan) 2. kuvvetten düşmüş, yürüyemez, tenbel.

**آپاشدیرمق apıştırmak:** *ft.* 1. (hayvanı) çok yormak, artık yürümeye mecâli olmayacak dereceye getirmek. 2. yıldırım, horonlatmak. 3. (gemi) iki ucundan demirleyip veya bağlayıp muhkem kasmak.

**آپاشمق apışmak:** *fl.* [apışmak ve apuşmak dahi yazılabilir.] 1. (hayvan) apışlarını açıp çatlayakalmak. 2. bir yere dikilip durmak, ileriye gidememek. 3. bir işin uhdesinden gelememek, âciz kalmak.

**آپاشیق apışık:** *sif.* 1. kuyruğu bacağın arasına alıp yorgun ve yılgın bir halde giden (kurt vesâire) 2. yorulup âciz kalmış, şaşırmış (adam).

**آپول apul:** *h.* semiz kaz gibi iki yana sallanarak yürümeyi tasvir için mükerreren kullanılır: apul apul yürümek.

**آپیکو apiko:** *i.* [ita] *mc.* 1. geminin zinciri toplayıp demir kaldırmak üzere hazır bulunması ≡ *sif.* *mc.* hazır, tetik, cüst ü çâlâk.

**آت at:** *i.* [isim demek olan " ad " dan tefrik için " te " si müteharrik olduktan (±) a tahavvül etmez.] 1. binek ve koşu ve yük için kullanılan maruf çâr-pâ hayvan mûnis, beygir, feres, esb: binek atı, koşu atı, yarış atı, Arap atı. 2. bu hayvanın enenmemiş erkeği, iğdiş ve kısarak mukâbili, hısân || **at oğlanı, uşağı** = arabacı ve seyis yamağı, ispir. || *mc.* **at oynatmak** = hüner ibrâz etmek. || **at pazarı** = at vesâir hayvânât alınıp satılan mahal. || **at balığı** = Afrika'nın büyük nehirlerinde yüzen cesim bir çâr-pâ ki lisân-i Yunanide (hipopotam) yani ırmak atı denilir. balıkla münâsebeti yoktur. || **at sülüğü** = sülüğün işe yaramaz cinsi || **at sineği** = hayvanlara yapışan maruf mu'ciz sinek || **at kafası** = hamâkat, beyinsizlik; at kafalı, ahmak, beyinsiz. || **at kulağı** = marula benzer bir nebât. || **at kuyruğu** = bir cins nebât ki Arabide emsûh derler. || **at kestânesi** = iri ve yenmez bir cins kestâne ki, ağacı süs için bahçelerde ve yollar da dikilip beyaz ve pembe çiçekleri olur. – Çâğatayca " âd " yerine de " at " kullanılır.

**آتا ata:** *i.* 1. baba, vâlid, peder. 2. yaşlı ve muhterem adam. || **atabey** = beybaba. || **kaynata** = kayınpeder, zevceynden beherine nisbetle diğerinin babası ≡ *cm.* atalar ≡ âbâ ve ecdâd, eslâf. || **atalar sözü** = darb-ı mesel.

**آتاشه аташе:** yahut ateşe *i.* [fr. *Attache*] sefâret maiyyetinde kâtib mülâzimi: **ataşemiliter** = sefâret askerî mülâzimi; **ateşenâvâl** = sefâret bahrî mülâzimi. *ls.*

**آتاق atak:** *sif.* [" atmak " dan] düşünmeksizin her işe atılıp sokulan, mülâhazasız, cerî, mütehevvir, savruk.

**آتاللق atalık:** *i.* düşünmeksizin her işe atılıp karışan adamın hâl ve sıfatı, mülâhazasızlık, savrukluğ, cür'et, tehevür.

**آتالق atalık:** *i.* ata. hâl ve sıfatı ≡ babalık, pederlik, übüvvet.

**آتالق atalık:** *sif.* 1. peder yerini tutan, pederlik eden, babalık. 2. lala, mürebbî. 3. Türkistan'da vüzerâya verilen unvandır.

**آتدیرمق attırmak:** *ft.* atmaya sevk veya icbâr etmek: kurşun, adım attırmak. 2. fişkırtmak, sıçratmak. || pamuk attırmak vesâire. *ba:* اتفق atmak.

**آترینه aterine:** *i.* [r: λθερίνη] gümüş balığının irisi.

**آتش âteş:** *i.* *fa.* [aslî Süryânice olup, Fârisîsi " azer " ve Türkçesi " od " dur.] 1. odun vesâire yanmasından hâsıl olan hâl ve madde, od, nâr. 2. harâret kızgınlık: ateş bastı; sıtmanın ateşi inmedi. 3. gazab, hiddet, şiddet. 4. hayvanın serî'u'l-hareke ve pek canlı ve oynak olması. 5. esliha-i nâriyenin birden boşanması: nöbet

# FIHRİST





alesta.....49	almak.....49	âmir.....717	andız.....53	apışak.....24	arda.....32	arnika.....33	asâ.....728	askeri.....727	aşındırmak.....38
âlet.....47	alman.....49	amirallik.....51	andlaşmak.....53	apışık.....24	ardala.....32	arpa.....31	asab.....728	askeri.....727	aşınma.....38
alev.....50	almanlık.....49	âmîrâne.....51	andlı.....53	apışmak.....24	ardıc.....32	arpa suyu.....31	asabe.....728	askerlik.....727	aşınmak.....37
alev.....736	almastra.....634	âmîrizîş.....51	âne.....518	apıştırmak.....24	ardın.....32	arpacı.....31	asabi.....728	askı.....38	aşınmak.....38
alevi.....736	alp.....47	âmîz.....51	angarya.....53	apiko.....24	arec.....723	arpacakı.....31	asâbi'.....101	askıcı.....38	aşırı.....37
âlevlendirmek.....50	alpaka.....47	âmîziş.....51	angıç.....53	apolet.....61	arefe.....724	arpağ.....31	asadun.....35	asl.....102	aşırılmak.....37
alevlenmek.....50	alt.....47	amm.....737	angıt.....53	apul.....24	arek.....725	arpağan.....31	âsaf.....38	asla'.....103	aşırma.....37
aleyh.....737	altı.....48	âmm.....717	angıtı.....53	âr.....715	aremrem.....725	arpağcı.....31	âsafâne.....38	aslah.....102	aşırmaq.....36
aleyhâ.....737	altı parmak.....48	amma.....51	anhü.....741	ar'ar.....724	argac.....33	arपालamak.....31	âsafı.....38	aslahahu'llâh.....102	aşırma.....37
aleyhim.....737	altı patlar.....48	amma.....132	anılmak.....46	ara.....30	argaclamak.....33	arपालık.....31	asâfir.....728	aslen.....102	aşurtmak.....37
aleyhimâ.....737	altılık.....48	ammâme.....737	anın.....53	ara.....33	argalı.....33	arrâde.....722	asâğir.....101	aslı.....103	aşısız.....38
aleyke.....736	altuncı.....48	amme.....739	anılmak.....45	arâ.....30	argamak.....33	arsa.....723	asâğir.....726	asma.....39	âşikâr.....36
aleyküm.....737	altuşar.....48	âmme.....718	anılmak.....46	ârâ'.....30	argıd.....33	arsenik.....32	asâlet.....101	asma.....39	âşikârâ.....36
âlgün.....49	aldık.....48	âmmî.....718	anılmak.....46	arâ'is.....722	argın.....33	ârsız.....715	asâleten.....101	asmak.....38	âşikâre.....37
alguncar.....49	altmış.....48	ammî-zâde.....738	anılmak.....46	arâ'iz.....723	argın.....33	ârsızca.....715	asâletlü.....101	asma kabağı.....39	âşinâ.....37
alıcı.....50	altmışar.....48	amonyak.....51	anılmak.....120	arab.....723	arı.....33	ârsızlanmak.....715	âsâm.....26	asur.....38	âşinâlık.....37
alıç.....50	altmışıncı.....48	amora.....51	anılmak.....124	arab.....723	arğ.....34	ârsızlık.....715	âsâr.....35	asr.....728	âşinâyî.....37
alık.....51	altmışlamak.....48	amr.....738	anılmak.....741	araba.....30	arık.....34	arşın.....32	asansör.....35	asr.....728	aşır.....728
alıklık.....51	altmışlık.....48	amûca.....738	ânide.....53	araba.....723	arıklamak.....34	arşınlanıcı.....32	âsar.....26	asre.....719	aşır.....715
alıkomak.....51	altın.....48	amûden.....738	ânif.....53	arabacı.....30	arıklanmak.....34	arşınlanhâne.....32	âsâyîş.....35	âstâne.....36	âşiren.....715
alım.....51	altun kökü.....48	amûden.....738	ânif.....741	arabacılık.....30	arıklatmak.....34	arşınlanmak.....32	âsced.....726	âstar.....36	âşiret.....728
alın.....50	altun kuyruk.....48	amûdi.....738	ânifen.....53	arabca.....723	arıklık.....34	arş.....32	âsdırmak.....38	âstar.....82	âşiyân.....37
alınan.....51	altun otu.....48	âmüz.....51	anison.....53	arabî.....723	arıklamak.....34	arş.....723	âsebiyyet.....728	âstar.....92	âşiyâne.....37
alınış.....51	altun top.....48	an.....45	ank.....741	arabistân.....723	arıklamak.....34	arşın.....32	âsel.....727	âstarlamak.....36	âşiyî.....728
alınış.....50	altuncu.....48	an.....51	ankâ.....741	arabiyât.....723	arımak.....34	arşınlamak.....32	âses.....727	âstarlı.....36	âşiret.....728
alınış.....50	altunlamak.....48	an.....52	ankebût.....741	arabiyet.....723	arınmak.....34	arşınlık.....33	âsfâr.....102	âstarlık.....36	âşkar.....99
alınış.....50	âlû.....50	an.....739	anladış.....45	arafât.....724	arış.....32	arşüdük.....32	âsfer.....102	âstin.....36	âşk-bâz.....728
alıç.....49	âlûd.....50	an'ane.....740	anlamak.....45	arak.....724	arış.....32	art.....31	âsfiyâ'.....102	âsüd.....36	âşk-bâzî.....728
alıç.....50	âlûde.....50	ana.....45	anlamak.....45	arak-çin.....725	artırmak.....34	art.....32	âsfür.....728	âsüde.....36	âşk-bâzlık.....728
alıçdımak.....50	âlûdeği.....50	ana.....52	anlaşımak.....45	arakî.....725	ârız.....715	artâl.....724	âsger.....102	âsüdeği.....36	aşkın.....36
alıçık.....50	âlûfte.....49	anâ'.....739	anlaşmak.....45	arakiyye.....725	-ârız.....715	artaliyyet.....724	âshâb.....101	âsumân.....36	aşlamak.....37
alıçılmak.....50	âm.....717	anac.....52	anlatılmak.....45	aral.....30	ârızî.....715	artamak.....32	âsî.....39	âsumânî.....36	aşlatmak.....37
alıçkan.....50	âmâ.....737	anaclamak.....52	anlatılmak.....45	aralanmak.....31	ârî.....715	artamak.....32	âsıcı.....39	âsya.....36	aşlık.....37
alıçmak.....50	amâ.....739	anadolu.....52	anlattırmak.....45	aralaşmak.....31	ârib.....715	artdınılmak.....32	âsîf.....715	aş.....36	aşlıkçı.....37
alıvermek.....51	amac.....51	anadolulu.....52	anlayış.....46	aralattılmak.....31	ârif.....725	artdımak.....32	âsilacak.....39	âşâ'ir.....727	aşma.....37
alı.....736	amac-gâh.....51	anadolulu.....52	anlayışlı.....46	aralık.....31	ârîf.....715	artık.....32	âsilanmak.....39	âşâğı.....36	aşmak.....37
âli.....717	âmâde.....51	anahtar.....52	anmak.....46	ârâm.....31	ârîfâne.....715	artık.....32	âsılı.....39	âşâğılamak.....36	aşşâb.....727
âli-câh.....717	âmâl.....51	anahtar.....53	anne.....53	arama.....31	ârîş.....725	artık.....32	âsılı.....39	âşâğılı.....36	aşşâr.....727
âli-cenâb.....717	aman.....51	analık.....52	anonim.....53	aramak.....31	âriyet.....715	artıklık.....32	âsılılık.....38	âşâm.....36	âştî.....36
âli-cenâblık.....717	amca.....737	anamas.....52	ansalamak.....45	ârâm-gâh.....31	âriyeten.....715	artma.....32	âsılış.....39	âşâr.....727	âştüb.....37
âli-güher.....717	amd.....737	anânet.....740	ansırdıcı.....45	ârâmiş.....31	âriyeti.....715	arû.....725	âsilma.....38	âşârî.....727	âştüb-gâh.....37
âli-he.....50	amden.....737	anarı.....45	ansırık.....45	ârâm-sâz.....31	arîz.....725	arûs.....725	âsılmak.....38	âşâvet.....727	âştufe.....36
âli-himmet.....717	âmedî.....51	anâsır.....739	ansırmak.....45	ârâmsız.....31	arîza.....725	arûsek.....725	âsılsız.....102	aşçı.....36	âştürâ.....728
âli-kadr.....717	âmedci.....51	anason.....52	ansırtılmak.....45	ârâmsızlık.....31	ark.....33	arûsekli.....725	âsılzâde.....102	âşçılık.....36	âştürâ'.....715
âlîl.....737	âmedcilik.....51	anbar.....52	ansız.....45	aranılmak.....31	arka.....33	arûz.....725	âsım.....716	aşebe.....727	aşurı.....37
âlîm.....737	âmedî.....51	anbarcı.....139	ansız.....53	aranılmak.....31	arkadaş.....33	arvâna.....33	âsıntı.....39	aşebî.....727	at.....24
âlîm.....716	âmedî.....51	anbarcı.....52	anterî.....740	ararot.....30	arkadaşlık.....33	arya.....34	âsî.....716	aşere.....727	ata.....24
âlî-makâm.....717	amel.....738	anbarcılık.....52	antika.....52	arasât.....723	arkalı.....33	arız.....77	âsîb.....36	aşhâne.....36	atâ'.....729
âlîmâne.....717	amele.....738	anber.....740	antimon.....52	arasta.....30	arkalıç.....33	arız.....723	âside.....36	aşî.....37	atak.....24
âlîme.....735	ameli.....738	anber-bâr.....740	antipirin.....52	ârâste.....30	arkalık.....33	arız.....724	âside.....729	aşî boyası.....37	atâk.....719
âlî-mekân.....717	ameliyyât.....738	anberbaris.....52	antrasit.....52	arâşdımak.....30	arkub.....725	arzan.....724	âsîl.....103	aşî taşı.....38	atâklık.....24
âlî-şân.....717	amel-mânde.....738	anberbaris.....740	anüd.....741	aradılmak.....30	arkuru.....33	arzhâl.....724	âsilâne.....103	âtâlet.....37	atâlet.....729
âlî-tebâr.....717	âmennâ.....51	anber-bûy.....740	anve.....741	aratılmak.....30	ârîlanmak.....715	arzi.....78	âsîlik.....716	âsîcılık.....37	atâlık.....24
alkış.....49	amerikan.....51	anberîn.....740	anveten.....741	ararot.....30	arma.....33	arzi.....724	âsîlzâde.....103	âşık.....38	atâlık.....24
alkışlama.....49	amîk.....739	anberiyye.....740	ap.....24	ararot.....30	armador.....33	arziyye.....78	âsîm.....26	âşik.....715	ataşâ.....24
alkışlamak.....49	âmîl.....717	anca.....53	apalak.....24	arasât.....723	armağan.....33	arzu.....32	âsîm.....727	âşikâne.....715	atâyâ.....729
alkışlanmak.....49	âmîl.....718	ancak.....53	apansız.....24	arasta.....30	armağân.....79	arzü-keş.....32	âsîtan.....36	âşiklik.....715	atdırmak.....24
Allah.....129	âmîl.....718	ancelika.....53	aparmak.....24	ârâste.....30	armud.....33	arzulamak.....32	âsîtaneli.....36	âşikmak.....38	atebe.....719
allak.....49	âmîm.....739	ancelıyın.....53	apartman.....24	arâzî.....75	armûdi.....33	arzulamak.....32	âsiyâ.....36	aşılama.....38	ateh.....719
allâm.....734	âmîn.....51	and.....53	apaz.....24	arâzî.....75	armuz.....33	arzü-mend.....32	âsiyâb.....36	aşılacak.....38	aterine.....24
allâme.....734	âminen.....51	andelib.....740	apazlama.....24	arâzî.....75	amavud.....33	as.....35	âsiyye.....36	aşılanmak.....38	âteş.....24
allık.....49	âmîn-hân.....51	andık.....53	apazlamak.....24	arâzî.....75	amavudluk.....33	as.....35	asker.....727	aşılattılmak.....38	âteş balığı.....25
alma.....49	âmir.....51	andırmak.....45	apış.....24	arda.....32	amavudca.....33	âsâ.....35	askerce.....727	aşılı.....38	âteş-bâr.....25



# KÂMÛS-I TÜRKÎ

(LATİN HARFLERİYLE)

Ş E M S E D D İ N S A M İ



“Lügat kitabı bir dilin hazinesi hükmündedir. Dil kelimelerden oluşmuştur ki bu kelimeler de her dilin kendine özgü bir takım kurallara uygun olarak oluşturulup kişinin isteğini anlatmasına yararlar. Bir dilin sermayesi kelimelerle dilbilgisi ve gramerinden ibarettir.

Dünyada hiçbir insan düşünülemez ki dilin bütün lüğatini bilsin ya da hepsini hafızasında tutabilsin. Yine pek az adamlar vardır ki dillerini tamamıyla kurallarına uygun olarak söyleyebilsinler. Bu hal ise her dilin içinde barındırdığı kelimelerden zaman geçtikçe bir kısmını unutup kaybetmesini ve kendine mahsus kurallarına uygun olmayan bir şekilde söylenerek fesahatten mahrum kalmasını ve kısacası geniş ve fasih iken, dar ve yanlış bir dil olması sonucunu doğurur.

Lisanları bu geri kalmışlıktan koruyacak olan ancak edebiyattır. Edebiyatın yani ediplerin bu konuda edebilecekleri hizmetin ilk adımı ise lisanın mükemmeliyetini oluşturan kelimelerini ve fesahatini mucip olan kurallarını en iyi şekilde muhafaza etmekten ibarettir. Bu iki şıkkın birincisi lisanın bütün lüğatini içeren mükemmel bir kamus ve ikincisi dilbilgisi kurallarını ve gramerini içine alan muntazam bir dilbilgisi ve gramer kitabı vücuda getirmekle hasıl ve mümkün olabilir...”

(Şemseddin Sami)

[www.idealkultur.com](http://www.idealkultur.com)

